

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 3.

ISSN 2307-2156

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.3.7>

УДК 351:352.353

В. М. Купрійчук,

д. держ. упр., професор, керівник Центру дослідження публічного управління у соціальній і гуманітарній сфері,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7229-1749>

А. А. Клочко,

д. філос. публічного управління та адміністрування, доцент кафедри права та публічного управління,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1691-2333>

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ» ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЖИТОМИРСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

V. Kupriichuk,

Doctor of Public Administration, Professor, Head of the Center for Research on Public Administration in the Social and Humanitarian Spheres,

Ivan Franko Zhytomyr State University

A. Klochko,

Doctor of Philosophy in Public Management and Administration,

Associate Professor of the Department of Law and Public administration of Zhytomyr Ivan Franko State University

IMPLEMENTATION OF THE EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC PROGRAM "PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION" OF THE THIRD (EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC) LEVEL OF HIGHER EDUCATION AT ZHYTOMYR STATE UNIVERSITY NAMED AFTER IVAN FRANKO

Освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування» започатковано в Житомирському державному університеті імені Івана Франка відповідно до місії університету, Стратегії його розвитку, вимог законодавства України у сфері вищої освіти, і логічним етапом розвитку освітнього напрямку в університеті та ґрунтується на досвіді підготовки фахівців за цією спеціальністю на бакалаврському та магістерському рівнях. Реалізація освітньо-наукової програми забезпечує цілісність і наступність підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» на всіх рівнях – від бакалавра і магістра до доктора філософії. Зміст такої програми сформовано з урахуванням результатів навчання, створених на попередніх освітніх рівнях, а також сучасних викликів розвитку публічного управління та адміністрування, державної і публічної служби та місцевого самоврядування.

Започаткування ОНП стало можливим завдяки наявному кадровому та науковому потенціалу університету, достатньому для якісної реалізації освітнього процесу, здійснення наукового керівництва та формування разових спеціалізованих вчених рад для атестації здобувачів ступеня доктора філософії. Кваліфікація науково-педагогічних працівників підтверджується відкритими індивідуальними профілями в системі е-портфоліо університету. Розроблення освітньо-наукової програми здійснювалося провідними науково-педагогічними працівниками з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду підготовки докторів філософії у сфері публічного управління, потреб органів державної влади, місцевого самоврядування, закладів освіти та інших інституцій як потенційних роботодавців і партнерів.

У процесі реалізації ОНП систематично переглядається та оновлюється на основі результатів внутрішнього моніторингу якості освіти, рекомендацій експертних груп і галузевих експертних рад, пропозицій здобувачів, науково-педагогічних працівників, роботодавців та інших стейкхолдерів. Такий підхід забезпечує її актуальність, відповідність

сучасним тенденціям розвитку публічного управління, принципам студентоцентрованого навчання, академічної доброчесності та відкритості освітнього процесу. Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування» спрямована на підготовку висококваліфікованих докторів філософії, здатних до самостійної науково-дослідної, аналітичної, експертної та педагогічної діяльності, розв'язання комплексних проблем розвитку системи публічного управління, генерації нових наукових ідей та впровадження результатів досліджень у практику діяльності органів публічної влади й освітніх інституцій.

The educational and scientific program "Public Management and Administration" was launched at Ivan Franko Zhytomyr State University in accordance with the mission of the university, its Development Strategy, the requirements of the legislation of Ukraine in the field of higher education, and a logical stage in the development of the educational direction at the university and is based on the experience of training specialists in this specialty at the bachelor's and master's levels. The implementation of the educational and scientific program ensures the integrity and continuity of the training of higher education applicants in the specialty "Public Management and Administration" at all levels - from bachelor's and master's to doctor of philosophy. The content of such a program is formed taking into account the learning outcomes created at previous educational levels, as well as modern challenges in the development of public management and administration, state and public service and local self-government.

The launch of the educational and scientific program was made possible by the existing human and scientific potential of the university, sufficient for the high-quality implementation of the educational process, the implementation of scientific management and the formation of one-time specialized academic councils for the certification of candidates for the degree of Doctor of Philosophy. The qualifications of scientific and pedagogical workers are confirmed by open individual profiles in the university's e-portfolio system. The development of the

educational and scientific program was carried out by leading scientific and pedagogical workers taking into account domestic and international experience in training doctors of philosophy in the field of public management and administration, the needs of state authorities and local governments, educational institutions and other institutions as potential employers and partners.

In the process of implementing the educational and scientific program, it is systematically reviewed and updated based on the results of internal monitoring of the quality of education, recommendations of expert groups and industry expert councils, proposals from applicants, scientific and pedagogical workers, employers and other stakeholders. This approach ensures its relevance, compliance with modern trends in the development of public management and administration, the principles of student-centered learning, academic integrity and openness of the educational process. The educational and scientific program "Public Management and Administration" is aimed at training highly qualified doctors of philosophy capable of independent research, analytical, expert and pedagogical activities, solving complex problems of the development of the public management system, generating new scientific ideas and implementing research results into the practice of public authorities and educational institutions.

Ключові слова: *освітньо-наукова програма, публічне управління та адміністрування, освітня компонента, інтегральна компетентність, програмні результати, спеціальні та загальні компетентності.*

Keywords: *educational and scientific program, public management and administration, educational component, integral competence, program results, special and general competences.*

Постановка проблеми. Модернізація системи публічного управління та адміністрування в Україні на основі принципів належного урядування SIGMA та ОЕСР зумовлює підвищення вимог щодо якості підготовки науково-педагогічних та управлінських кадрів для забезпечення освітньо-

наукової та управлінської діяльності в галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право», а це означає зростання підвищеної уваги до розроблення освітньо-наукових програм, які б відповідали сучасним вимогам підготовки професійних фахівців вищої кваліфікації. Започаткування в Житомирському державному університеті імені Івана Франка освітньо-наукової програми стало можливим завдяки наявному кадровому та науковому потенціалу університету, достатньому для якісної реалізації освітнього процесу, здійснення наукового керівництва та формування разових спеціалізованих вчених рад для атестації здобувачів ступеня доктора філософії. Кваліфікація науково-педагогічних працівників підтверджується відкритими індивідуальними профілями в системі е-портфоліо університету. Розроблення освітньо-наукової програми здійснювалося провідними науково-педагогічними працівниками з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду підготовки докторів філософії у сфері публічного управління та адміністрування, потреб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, закладів освіти та інших інституцій як потенційних роботодавців і партнерів [1].

У процесі реалізації освітньо-наукової програми систематично переглядається та оновлюється на основі результатів внутрішнього моніторингу якості освіти, рекомендацій експертних груп і галузевих експертних рад, пропозицій здобувачів, науково-педагогічних працівників, роботодавців та інших стейкхолдерів. Такий підхід забезпечує її актуальність, відповідність сучасним тенденціям розвитку публічного управління та адміністрування, принципам студентоцентрованого навчання, академічної доброчесності та відкритості освітнього процесу. Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування» спрямована на підготовку висококваліфікованих докторів філософії, здатних до самостійної науково-дослідної, аналітичної, експертної та педагогічної діяльності, розв'язання комплексних проблем розвитку системи публічного управління,

генерації нових наукових ідей та впровадження результатів досліджень у практику діяльності органів публічної влади й освітніх інституцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На вивченні різних складових теорії та історії публічного управління та адміністрування, у тому числі в галузі освіти, науки, культури та охорони здоров'я, концентрують свою увагу сучасні дослідники: В.Венцель, А.Клочко, В.Луговий, В.Майборода, О.Оболенський, В.Олуйко, П.Петровський, О.Петроє, І.Розпутенко, С.Серьогін, П.Ситнік, В.Скуратівський, С.Сьомін, В.Трощинський, Н.Ярош та інші.

Вагомий внесок у підготовці фахівців вищої освіти з публічного управління та адміністрування, а також розробці освітньо-професійних та освітньо-наукових програм рівня вищої освіти здійснюють фахівці зазначеної проблематики, зокрема – С.Вовк, А.Войтенко, В.Карлова, А.Клочко, М.Кравченко, Н.Кризина, Л.Мельничук, Р.Небожук, О.Пухкал, В.Якобчук та інші.

Метою статті є розкриття сутності щодо опанування здобувачами освітньо-наукової програми «Публічне управління та адміністрування» спрямованої на підготовку висококваліфікованих докторів філософії, здатних до самостійної науково-дослідної, аналітичної, експертної та педагогічної діяльності, розв'язання комплексних проблем розвитку системи публічного управління та адміністрування, генерації нових наукових ідей та впровадження результатів досліджень у практику діяльності органів публічної влади й освітніх інституцій.

Виклад основного матеріалу. Освітньо-наукова програма доктора філософії галузі знань D Бізнес, адміністрування та право за спеціальністю D4 Публічне управління та адміністрування розроблена в 2023 році робочою групою Житомирського державного університету імені Івана Франка. Мета освітньо-наукової програми полягає у підготовці кадрів освітньо-наукового ступеня доктора філософії для здійснення самостійної наукової, дослідницько-інноваційної, науково-педагогічної, науково-організаційної

діяльності, аналітичної роботи, наукового консультування. Цілі програми з кореговані на підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців з публічного управління та адміністрування, здобуття ними теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у сфері соціально-економічного та гуманітарного розвитку, фахівців які володіють методологією науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності з дотриманням норм належної академічної та професійної доброчесності [2].

Особливість освітньо-наукової програми полягає в реалізації Стратегії розвитку Житомирського державного університету імені Івана Франка та підвищенні конкурентоспроможності випускників на ринку праці і підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації шляхом модернізації матеріально-технічної бази закладу та впровадження інноваційного змісту освітнього процесу навчання, а саме:

- оновленні та поглибленні загальних і спеціальних компетентностей у сфері теоретичних і практичних досліджень соціально-економічних, гуманітарних, політичних, правових і управлінських аспектів публічного управління та адміністрування;

- практичній спрямованості програми з можливістю реалізації стажування здобувачів вищої освіти в органах публічної влади, місцевого самоврядування, громадських організаціях України та Європейського Союзу;

- розвитку риторики та ораторського мистецтва для реалізації ефективної комунікації в науковій, педагогічній та управлінській діяльності, що надає конкурентні переваги для молодих учених та управлінців тощо [2].

Інтегральна компетентність (ІК) надає можливість продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК) виражені у здатності:

- до критичного, концептуального, аналітичного мислення, формування системного наукового світогляду та професійної етики;
- генерувати нові ідеї, створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми;
- ініціювати наукові, освітні та управлінські проекти та самостійно проводити наукові дослідження;
- презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов європейського простору, мати навички публічних презентацій;
- до міжособистісної взаємодії в академічному і професійному середовищі, вміння ефективно комунікувати (в т.ч. англійською мовою) з колегами та громадськістю;
- до викладання та передачі знань, організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, оцінювати результати навчання, керувати дослідницькою роботою здобувачів вищої освіти.
- розробляти освітні програми, удосконалювати зміст освітніх компонентів, готувати навчально-методичні матеріали, дотримуватися академічної доброчесності;
- організувати особистий професійний розвиток, застосовувати сучасні ІТ-інструменти у професійній діяльності, здійснювати наукову експертизу [1,2].

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК) формують у здобувача ступеня вищої освіти доктора філософії здатність:

- до оволодіння та розвитку методології наукової, педагогічної й управлінської діяльності;
- науково обґрунтовувати, розробляти та здійснювати експертизу нормативно-правових актів, аналітичних довідок, пропозицій, доповідей;

- забезпечувати належний рівень якості наукових/науково-методичних продуктів, послуг чи процесів;

- визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку системи публічного управління на загальнодержавному, регіональному, місцевому рівні та на рівні організації;

- ініціювати, організовувати та керувати інноваційними та науково-дослідницькими проєктами на різних рівнях публічного управління та адміністрування;

- формувати команди, планувати й організовувати роботу дослідницьких колективів з вирішення наукових і науково-освітніх завдань;

- розробляти та проводити комунікативні заходи задля забезпечення громадської підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях публічного управління та адміністрування;

- формувати нові підходи та адаптувати кращі практики (в т.ч. із зарубіжної практики) електронного урядування та електронної демократії до потреб сталого розвитку;

- застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології, в тому числі адміністративно-управлінські, та інформаційно-комунікаційні, в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності;

- приймати обґрунтовані управлінські рішення, в тому числі в конфліктних ситуаціях та умовах невизначеності та реформування, а також з метою їх запобігання;

- до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання (ПРН) визначено з урахуванням вимог Національної рамки кваліфікацій (НРК) та третього циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, і повністю відповідають і узгоджуються дескрипторами:

- «Знання» та передбачають опанування концептуальних і методологічних основ наукових досліджень;

- «Уміння/навички» й орієнтовані на розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, наукових і прикладних досліджень, розроблення та впровадження нових та комплексних ідей;

- «Комунікація» та забезпечують ефективну професійну комунікацію та взаємодію, вільне представлення результатів досліджень, обговорення з науковою спільнотою та експертним середовищем;

- «Відповідальність і автономія» та відображають здатність до самостійної відповідальної наукової діяльності, управління дослідницькими проєктами, отримання значущих результатів, саморозвиток та самовдосконалення, дотримання академічної доброчесності [1,2,3].

Також, *програмні результати навчання* деталізовано в силабусах, освітніх і робочих програмах компонентів та логічно пов'язані з визначеними компетентностями, які здобувач вищої освіти має продемонструвати після завершення освітньої програми, а саме:

1. *Знати*: наукові концепції (теорії), термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових знань, ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з публічного управління та адміністрування; та дотримуватися основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (педагогічній) діяльності; як застосовувати загальні та спеціальні методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи управління для розв'язання проблем публічного управління та адміністрування; основні засади наукового менеджменту, управління науковими проєктами, реєстрації прав інтелектуальної власності.

2. *Уміти*: застосовувати сучасні інформаційні технології, маркетингові та соціологічні дослідження та інструменти в науковій, освітній (педагогічній) і професійній діяльності; визначати, оцінювати й обґрунтовувати пріоритетні напрями стратегічного сталого розвитку на різних рівнях публічного управління та адміністрування; розробляти нові

підходи та адаптувати кращі практики електронного урядування та електронної демократії до потреб сталого розвитку; готувати проєктні запити на фінансування наукових досліджень, розробляти програмні документи (стратегії, програми, концепції) виходячи із аналізу зарубіжного досвіду, оцінки правового і ресурсного забезпечення та добору адекватних механізмів розвитку публічного управління та адміністрування; розробляти проєкти законодавчих та нормативних актів, передбачаючи правові та соціально-економічні ризики та наслідки запроваджених правових норм; адаптувати й застосовувати сучасні моделі/підходи до управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації організаційних структур управління на різних рівнях публічного управління та адміністрування; отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв'язанню важливої теоретичної або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення; застосовувати методи, технології та засоби (у т. ч. цифрові) викладання, консультування, організації індивідуальної та групової роботи із здобувачами вищої освіти; враховувати принципи інклюзивності у вищій освіті; проводити контрольні заходи та аналізувати результати навчання; розробляти план практичної підготовки та контролювати виконання; визначати цілі, розробляти критерії оцінювання, обирати та застосовувати методи й інструменти оцінювання результатів навчання; аналізувати та обґрунтовувати результати оцінювання, обирати форми зворотного зв'язку, надавати рекомендації; розробляти та презентувати ОП, визначати та удосконалювати зміст освітніх компонентів, розробляти та оновлювати силабуси, програми, навчально-методичні матеріали (у т. ч. з використанням цифрових засобів) до освітніх компонентів, здійснювати моніторинг та ініціювати зміни до освітньо-наукової програми, здійснювати експертне дослідження, розробляти експертний висновок [2].

Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів третього рівня вищої освіти відбувається відповідно нормативних документів

університету: Стратегії розвитку Житомирського державного університету імені Івана Франка на 2024-2028 рр.[3], Положення про організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка [4], та реалізується через такі процедури: вільний вибір здобувачами вибіркового компонента та формування індивідуального навчального плану [5], шляхом вільного обрання наукового керівника, тематики дисертаційного дослідження та формування індивідуального плану наукової роботи, можливості участі в програмах академічної мобільності [6], визнання результатів навчання, отриманих у інших закладах вищої освіти [7], результатів отриманих в неформальній/ інформальній освіті [8].

У процесі навчання здобувачі набувають навички критичного та системного мислення, ефективної комунікації, аргументованого представлення результатів досліджень, командної та самостійної роботи, управління часом і прийняття відповідальних рішень, здатність застосовувати здобуті знання у практичній та науково-дослідницькій діяльності, інтегрувати міждисциплінарні підходи та впроваджувати інноваційні рішення у сфері публічного управління та адміністрування.

Висновки з проведеного дослідження. Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування» третього рівня вищої освіти започатковано в Житомирському державному університеті імені Івана Франка має чітку та логічну структуру і побудована як цілісна система взаємопов'язаних обов'язкових і вибіркового освітніх компонентів, що забезпечують досягнення мети програми та її програмних результатів навчання, а її структура інтегрує освітню та наукову складові, відповідаючи вимогам підготовки аспірантів. Обов'язкові компоненти формують загальні та спеціальні компетентності, необхідні для науково-дослідницької та викладацької діяльності у сфері публічного управління та адміністрування, тоді як вибіркові компоненти доповнюють їх та дозволяють індивідуалізувати освітню траєкторію відповідно до тематики дисертаційного дослідження і наукових інтересів здобувачів. Логічна

послідовність компонентів, узгодженість їх змісту, форм навчання і контролю, а також відповідність програмних результатів меті освітньо-наукової програми відображені у навчальному плані, силабусах дисциплін і індивідуальних навчальних планах аспірантів. Така організація забезпечує системне формування компетентностей і досягнення заявлених результатів протягом усього періоду підготовки.

Література

1. Сайт Житомирського державного університету імені Івана Франка. URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/op/97/magister/2023/>
2. Освітньо-наукова програма D 4 Публічне управління та адміністрування URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/op/235/PhD/2025/?source>
3. Стратегії розвитку Житомирського державного університету імені Івана Франка на 2024-2028 рр. URL: https://zu.edu.ua/offic/strateg_zu.pdf
4. Положення про організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка. URL: https://zu.edu.ua/offic/pol_org_os_pr.pdf
5. Положення про порядок та умови здійснення вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка. URL: https://zu.edu.ua/offic/poloz_vybir.pdf
6. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу Житомирського державного університету імені Івана Франка. URL: <https://surl.li/xvatgw>
7. Положення про порядок перезарахування освітніх компонент та визначення академічної різниці в Житомирському державному університеті імені Івана Франка. URL: https://zu.edu.ua/offic/akadem_riznyuca.pdf
8. Положення про порядок визнання навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка. URL: <https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>

References

1. Zhytomyr Ivan Franko State University (2025), available at: <https://eportfolio.zu.edu.ua/op/97/magister/2023/>: (Accessed 25 Feb 2026).
2. Zhytomyr Ivan Franko State University (2025), “Educational and scientific program D 4 Public administration and”, available at: <https://eportfolio.zu.edu.ua/op/235/PhD/2025/?source> : (Accessed 25 Feb 2026).
3. Zhytomyr Ivan Franko State University (2024), “Development strategies of Ivan Franko Zhytomyr State University for 2024-2028”, available at: https://zu.edu.ua/offic/strateg_zu.pdf: (Accessed 25 Feb 2026).
4. Zhytomyr Ivan Franko State University (2025), “Regulations on the organization of the educational process”, available at: https://zu.edu.ua/offic/pol_org_os_pr.pdf: (Accessed 25 Feb 2026).
5. Zhytomyr Ivan Franko State University (2025), “Regulations on the procedure and conditions for choosing academic disciplines by applicants for higher education”, available at: https://zu.edu.ua/offic/poloz_vybir.pdf: (Accessed 25 Feb 2026).
6. Zhytomyr Ivan Franko State University (2025), “Regulations on the procedure for exercising the right to academic mobility by participants in the educational process”, available at: <https://surl.li/xvatgw>: (Accessed 25 Feb 2026).
7. Zhytomyr Ivan Franko State University (2025), “Regulations on the procedure for re-enrolling educational components and determining academic differences”, available at: https://zu.edu.ua/offic/akadem_riznycya.pdf: (Accessed 25 Feb 2026).
8. Zhytomyr Ivan Franko State University (2025), “Regulations on the procedure for recognizing learning acquired through non-formal and/or informal education”, available at: <https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>: (Accessed 25 Feb 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 10.03.26

Прорецензовано / Revised: 16.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26